

מימון ובנקאות

עדכוני חקיקה רגולציה ופסיקה

משרד גורניצקי | דצמבר 2021

חברות וחברים יקרים,

אנו שמחים להציג בפניכם את הניוזלטר המשפטי בתחום המימון והבנקאות עבור חודש **דצמבר 2021**. העדכון כולל סקירה תמציתית של החקיקה, הרגולציה והפסיקה המרכזיים לחודש זה בתחום המימון והבנקאות.

עו"ד אלי אליה, ראש תחום בנקאות ומימון
וצוות הניוזלטר המשפטי*

עדכוני רגולציה

1. פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים אודות גילוי לציבור על היבטי סביבה, חברה וממשל (ESG) (מיום 02.12.2021)

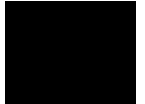
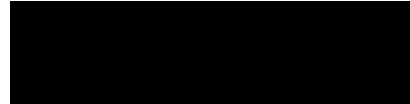
בשנים האחרונות גוברת ההכרה הגלובלית בחשיבות של תרומה פעילה של מערכות בנקאות לשיפור היבטי סביבה, חברה וממשל – ESG (Environmental, Social, and Governance). לפיכך, הפיקוח על הבנקים פירסם תיקונים להוראות הדיווח לציבור, המיועדים לשפר את הגילוי שניתן לציבור על ידי תאגידים בנקאיים על היבטי סביבה, חברה וממשל.

במסגרת התיקונים להוראות הדיווח לציבור **התאגידים הבנקאיים נדרשים**: (1) לציין בדוח השנתי לציבור היבטי סביבה, חברה וממשל מהותיים המשתלבים ביעדים שלהם, ולציין תמצית מדדים עיקריים שנקבעו על ידי התאגיד הבנקאי לקידום נושאים אלה; (2) להרחיב את הגילוי לציבור על החשיפה שלהם לסיכונים סביבתיים, לרבות סיכונים אקלים; ו-(3) לפרסם דוח סביבה, חברה וממשל נפרד בתדירות שנתית, במקום דוח האחריות התאגידית, אשר עד כה נדרש לפרסמו אחת לשנתיים.

2. רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון פרסמה מכתב נלווה לטיטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (פטור מחובת רישוי), התשפ"ב-2021 (מיום 30.12.2021)

ביום 29.11.21 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (פטור מחובת רישוי), התשפ"ב-2021 ("טיטת התקנות") אשר תכליתה להביא להתקנת הוראות קבע חלף הוראת השעה בדבר גופים הפטורים מחובת רישוי שנקבעה במסגרת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (פטור מחובת רישוי) (הוראת שעה), התשע"ט-2018 ("הוראת השעה"). הוראת השעה פוטרת גופים בעלי מאפיינים מסוימים, כגון קבוצות בנקאיות זרות, הכוללות תאגידים זרים בעלי רישיון בנק ממדינת חוץ החברה בארגון ה-OECD ותאגידים נוספים בשליטתם וכן מבטחים זרים, מחובת הרישוי הקבועה בחוק לעניין עיסוק במתן אשראי או במתן שירות בנכס פיננסי.

על מנת להבטיח שמהלך העסקים התקין של הגופים המנויים כיום במסגרת הוראת השעה לא ייפגע גם בחלוף מועד הפקיעה וכל עוד נמשכים הליכי התקנת תקנות הקבע עד לכניסתן לתוקף, אין בכוונת המפקח על נותני שירותים פיננסיים לבצע פעולות אכיפה במהלך תקופה זו כנגד הגופים המנויים כיום בהוראת השעה, וזאת עד למועד כניסתן לתוקף של תקנות הקבע, או עד למתן הוראה אחרת.

עדכוני פסיקה

מחוזי

1

חדל"ת 15599-05-21 כהן ואח' נ' אי.ג'י.אף.אי. ישראל בע"מ ואח' (בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, בפני כבוד השופט חגי ברנר; ניתן ביום: 23 בנובמבר 2021)

השורה התחתונה:

כאשר מוגשת לבית המשפט בקשה לסעד זמני על-ידי בעל תפקיד בהליך חדלות פירעון, במיוחד כשהסעד נדרש לצורך העמקת בדיקותיו וגיבוש החלטה מושכלת, יש להקל בסף הנטל הראייתי הנדרש מבעל התפקיד ביחס לנטל המוטל על בעל דין שמגיש בקשה מעין זו בתביעה אזרחית רגילה.

פסק הדין בקצרה:

- פסק הדין עוסק בבקשה שהגיש הנאמן, עו"ד ליאור דגן ("הנאמן"), לנכסי מייק בן ארי ("החייב") החשוד בהונאת משקיעים, להוציא צו איסור דיספוזיציה ביחס לנכסיה של גרושתו של בן ארי, ורד כלש בן ארי ("המשיבה") למשך תקופה של שלושה חודשים וזאת לשם השלמת חקירות וגיבוש מסקנות ביחס למשיבה.
- ורד היא גרושתו של בן ארי מאז שנת 2008. בן ארי חשוד בהונאת משקיעים בהיקף של כ-550 מיליון שקל שבוצעה כביכול כלפי למעלה מ-700 משקיעים שאיבדו את כספי ההשקעה שלהם. כנגד בן ארי יש הליך פלילי וכן מתנהל נגדו הליך של פשיטת רגל במישור האזרחי במסגרתו מונה נאמן לנכסיו. לטענת הנאמן, החייב העביר למשיבה במרוצת השנים סכומי עתק שלהערכתו מגיעים לסך כולל של כ-25 מיליון שקלים וביניהם גם זכויות במקרקעין (דירה בהרצליה וחצי מהזכויות בפנטהאוז בתל אביב). המשיבה מצידה טוענת כי היא אחד מקורבנותיו של מייק בן ארי, ולדבריה היא השקיעה כספים בקרנות בבעלותו מבלי לדעת על מעילת הכספים.
- ביהמ"ש נדרש לשאלה האם להעניק את הסעד הזמני המבוקש. ביחס לסעד זמני המבוקש לשמירת המצב הקיים בהליך אזרחי "רגיל", הדרישה היא שהמבקש יראה כי קיימת עילת תביעה אפשרית וכן שמאזן הנוחות נוטה לטובתו. בקשר לעילת התביעה האפשרית, יש להראות שלא מדובר בתביעת סרק ושהיא מעלה שאלות הראויות להכרעה. בקשר למאזן הנוחות יש להראות כי הנזק שייגרם למבקש במידה ולא יינתן הסעד גבוה מהנזק שייגרם לצד שכנגד באם יינתן סעד.
- החידוש בפסק דין זה, הוא שכאשר עסקינן בבקשה לסעד זמני המוגשת ע"י בעל תפקיד בהליך חדל"פ, ביהמ"ש מבהיר כי **מן הראוי להקל על הסף הראייתי הדרוש לשם קבלת הסעד הזמני וזאת ביחס למצב של הגשת בקשה במסגרת תביעה אזרחית רגילה**, במיוחד כשהמטרה היא לאפשר זמן נוסף להעמקת החקירה. הסיבות לכך הן הנחיתות האינפורמטיבית המובהקת בה מצוי הנאמן ביחס לצד שכנגד וכן תפקידו המיוחד של הנאמן כידו הארוכה של ביהמ"ש והיותו פועל בשמו.

- בהתאם לכך קובע ביהמ"ש כי במקרה הנידון, הנאמן הצליח לעמוד בנטל הראייתי הנדרש ממנו לאור היקף העברת הכספים החריג בין החייב והחברה בבעלותו לבין המשיבה. באשר למאזן הנוחות, גם כאן הנאמן עמד ברף הדרוש לאור העובדה שקיים חשש ממשי שללא צו דיספוזיציה על הנכסים, יתקשה הנאמן לגבות בעתיד כספים מן המשיבה, ככל שאכן יתברר כי קיימת עילת תביעה להשבת כספים. לאור כך, ביהמ"ש קובע כי צו איסור הדיספוזיציה הארעי יהפוך לזמני ויעמוד בשלב זה למשך 90 יום מהמועד בו תתייצב המשיבה לחקירה אצל הנאמן.

2. רעא (ת"א) 40341-01-21 ועדה מקומית לתכנון ובנייה פתח תקווה נ' יהורם לבונטין (בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים, בפני כבוד השופטים שאול שוחט, עינת רביד ונפתלי שילה; ניתן ביום: 8 בדצמבר 2021)

השורה התחתונה:

על אף שהיטל השבחה הוא כמו כל חוב רגיל ואין לו דין קדימה ביחס לבעלי זכות קדימה או שעבוד, קיימת לו עדיפות בפועל כאשר הוא מתחרה בחובות "רגילים" אחרים. זאת, מכוח סעיף 10(א) לתוספת השלישית לחוק התכנון והבנייה (אשר מאפשר לוועדה המקומית שלא לתת אישור היעדר חובות ללשכת רישום המקרקעין), המקנה להיטל השבחה עדיפות מנהלית לצורכי גבייה.

פסק הדין בקצרה:

- נגד החייב התנהל תיק איחוד בהוצאה לפועל, אשר במסגרתו מונה כונס נכסים על זכויות החייב במקרקעין בפתח תקווה לצורך מכירתו וחלוקת הפדיון בין יתר נושיו של החייב. הוועדה המקומית לתכנון ובנייה בפתח תקווה סירבה להנפיק אישור על היעדר חובות (אשר נדרש לצורת העברת הזכויות בנכס) מאחר שלחייב היה חוב בסך של כ-87 אלף ש"ח בגין היטל השבחה שלא שולם.

- **השאלה המשפטית** שעלתה הינה - מהי תחולת בג"ץ הרצליה (שבו נקבע כי ועדה המקומית אינה רשאית לדרוש את תשלום חוב היטל השבחה מכונס הנכסים כתנאי למתן אישור להעברת זכויות בלשכת רישום המקרקעין) כאשר מדובר בהליך כינוס נכסים "רגיל", שאינו במסגרת הליכי חדלות פירעון או הליכים למימוש משכנתה?

- בית המשפט הסביר כי **יש להבחין בין מצב שבו קיים נושה מובטח למצב שבו כל הנושים הינם נושים "רגילים"**. כפי שהובהר בבג"ץ הרצליה, סעיף 10(א) לתוספת השלישית לחוק התכנון והבנייה אינו מעניק לוועדה המקומית עדיפות קניינית על פני נושים אחרים אלא מהווה **אמצעי גבייה מנהלי, אשר כוחו יפה באותה "צומת" מסוימת ומוגדרת מראש של העברת זכויות בלשכת רישום המקרקעין ובה בלבד**.

- **במצב הראשון**, הנושה המובטח יכול לממש את המשכנתה על הנכס מבלי שיהיה עליו לפרוע את החוב בגין היטל השבחה שבו חב החייב (שכן זכותו הקניינית של הנושה המובטח גוברת, כפי שנקבע בבג"ץ הרצליה). במצב כזה הנושה המובטח למעשה "חצה" את הצומת האמורה (באמצעות מימוש השעבוד ופירעון מתמורת המכר), וכעת הוועדה המקומית נאלצת להסתפק במה שנותר מיתרת המכר ולהתחלק בה "פרי פסו" עם יתר הנושים הרגילים (אשר במידה רבה נהנים מההפקר, שכן הנושה המובטח מימש את המקרקעין ללא תשלום היטל השבחה, כך שנותרה יתרה גדולה יותר לחלוקה ביניהם).

- **במצב השני**, שבו מלכתחילה אין כל נושה מובטח אלא רק נושים "רגילים" המבקשים להיכנס בנעלי החייב (באמצעות כונס נכסים), אין מי שביכולתו לחצות את אותה "צומת" מבלי לשלם את היטל ההשבחה. לכונס הנכסים שמונה לצורך מימוש זכויות החייב במקרקעין אין זכויות עודפות על פני אלו שהיו לחייב עצמו, אשר היה נדרש גם הוא לקבל את אישור הוועדה בדבר היעדר חובות לו בחר למכור את הנכס. כלומר, **היחיד שבאפשרותו לחצות את "הצומת" שהיא קבלת אישור הוועדה ללא תשלום בפועל של היטל ההשבחה הינו נושה מובטח**.
- כתוצאה מכך, בהיעדר נושה מובטח, האמצעי המנהלי האמור בסעיף 10(א) לתוספת השלישית לחוק התכנון והבנייה מעניק לוועדה המקומית **עדיפות בפועל** על פני יתר הנושים הרגילים, שכן ללא תשלום החוב בגין היטל ההשבחה איש מהם לא יוכל למכור את הנכס ולהיפרע ממנו.

